

tésének szükségességéről szólnak. Felhívják a figyelmet a szeptemberi kiállításra (www.re-buildsyria.com), amely remélhetőleg fontos lépés lesz a kereskedelem szabályozásában, illetve Szíria multikulturális és plurális társadalmának helyreállításában.

A világ még mindig keresi Szíria mostani tragédiájára a nehezen megfogható választ, valamint a politikai

akaratot a térség békéjének és stabilitásának biztosítására. Vigasztalhat minket azonban az a tény, hogy még mindig gazdag értékek növekednek az ott élő emberek szívében és életében.

CedricPrakash

A szerző, Cedric Prakash jezsuita atya, emberjogi aktivista (a Borkor Közösség régi barátja) jelenleg

Libanonban teljesít szolgálatot, a Közel-Keleti Jezsuita Menekültszolgálat (JRS) képviselőjével és kommunikációjával foglalkozik.

Fordította:

Kőszeginé Rihmer Melinda

Forrás: www.mangaloream.com

A visszautasított lovagkereszt Arany János helytállása

„... benső önállásom sérelmének látszata nélkül,
felülről sem fogadhatom el e kitüntetést...”

A belügyminiszter és a kultuszminiszter személyesen kereste fel lakásán a költőt, hogy rábeszéljék: fogadja el a legmagasabb állami kitüntetést, amelyet korábban visszautasított. Báró Wenckheim Béla és báró Eötvös József 1867. június 22-én zárandokolt el az Akadémia épületébe, Arany János szolgálati lakásába – ez volt a harmadik próbálkozásuk, hogy meggyőzzék a Magyar Királyi Szent István Rend kiskeresztjének vonakodó kitüntettjét. A legmagasabb magyar kitüntetést még Mária Terézia alapította az első magyar király emlékére, s 1764 óta több mint ezren vették át az aktuális Habsburg uralkodótól a nagy- vagy a kiskeresztet. A rendjel korábbi birtokosainak soraiban találunk szövetséges királyokat, diplomatákat, politikusokat, az udvarhoz hű arisztokratákat, de költőt egyet sem. Az a kevés polgári személy, aki a kitüntetésben részesült, automatikusan bárói címet is kapott. Arany János nemcsak származása, hanem politikai múltja miatt is kilógott a rend tagjai közül. A két miniszter mégis azért ment el hozzá, mert óriási politikai jelentősége volt annak, hogy Arany a kitüntetés díjazottja legyen. Ha Petőfi barátja, a nemzet költője elfogadja a két héttel korábban magyar apostoli királlyá koronázott Ferenc Józseftől a rendjelt, azzal jelképesen is lezárul a 48-as magyarok és a bécsi udvar kiegyezése.

A Szent István Rend és Arany személye egyaránt szimbólum volt. 1850-ben ugyanis az udvarnak tett szolgálataiért a forradalmat verbe fojtó Haynau is megkapta a kitüntetést. Hét évvel később a megbékélt kereső Ferenc József Budára

látogatott, és mások mellett Arany Jánost is ki akarta tüntetni. Cserébe csak egy üdvözlő verset várt volna tőle egy udvarhú folyóirat. Arany ekkor „a lélekre tompítólag ható” kedélyállapotára hivatkozva elhárította a felkérést: „rokkant Pegazusommal nem jelenhetek meg a fényes tisztelgésnél”. Így végül a Petőfi-epigon Lisznyai Kálmánnak jutott a kétes megtiszteltetés, s meg is írta a Költői üdvözllet című, méltán elfeledett versét.

Az csak legenda ugyan, hogy Arany ekkor írta A walesi bárdok című balladát, de a versnek mégis voltak igencsak konkrét politikai áthallásai. Nemrégiben Milbacher Róbert irodalomtörténsz mutatott rá, hogy a verset Széchenyi István névtelenül megjelent híres pamfletje, az Ein Blick (Egy pillantás) ihlette. Az 1859-ben Londonban német nyelven kiadott politikai vitairat maró gúnyjal bírálta az osztrák önkényuralmat és Alexander Bach belügyminisztert. A „koronád legszebb gyémántja” szófordulat és a haszonleső, a fiatal uralkodót háttérből irányító udvaroncok alakja a pamfletben is megjelenik. Nemcsak a politikához értő olvasók sejtették, hogy az írás szerzőjét a döblingi elmeogyintézetben kell keresni, hanem az osztrák titkosrendőrség is. Széchenyiné házkutatást tartottak, és tudtára adták, hogy nem maradhat tovább a biztos menedéket jelentő Döblingben. A zaklatás minden bizonnyal hozzájárult a gróf nem sokkal későbbi öngyilkosságához. Hogy erről mennyi információval rendelkezett Arany, arra nincs adat, de nagyon valószínű, hogy miként a „vakmerőn s hivatlanul” felálló bárd alakját Petőfi Sándor ihlette, úgy az

ősz bárd figurája az idős Széchenyit idézi.

A vers 1863-ban jelent meg, és Arany mindenkinek megüzente vele, hogy mi a véleménye a költőnek a császári kegy elfogadásáról. Éppen ezért volt fontos négy évvel később a kiegyezést létrehozó politikusoknak, hogy az időközben az Akadémia titkárává és a Kisfaludy Társaság igazgatójává lett Arany – lényegében a magyar értelmiség nevében – jelképesen is megbékéljen az uralkodóval. A kitüntetéssel kész helyzet elé akarták állítani, biztosak voltak benne, hogy a kiegyezést és Deákot támogató költő utólag nem fog botrányt csinálni, ha neve megjelenik a kitüntetettek között.

Ilyesmi azonban már akkor sem maradhatott titkokban, Arany valahogy megneszelte a tervet, és azonnal levelet írt barátjának, a kultuszminiszterre lett Eötvös Józsefnek. „Nem tudom, mi benne igaz, de pár nap óta erősen beszélük, hogy számomra fejedelmi kitüntetés készül. Valami rendjelt emlegetnek. Ha még lehetséges, múltjék el tőlem e pohár! (...) Azt sem tudom, mi következménye lenne, ha én e fejedelmi legfelsőbb kegyet magamtól elhárítanám: de úgy érzem, hogy helyzetemben e következményt kellene választanom inkább. Érttem én, s hálásan elfogadom az eszmét, hogy ez által az irodalom azon ágának legfelsőbb figyelembe és buzdításban részesítése a cél, melynek én is igénytelen munkása vagyok: de sem ez irodalom nem fogadna el engem képviselőül, sem én magamat annak nem tartom.” Eötvös már másnap saját kezűleg írt levélben válaszolt: „Neked jogodban áll e

rendjelt nem hordani, s ezt alkalmazni tenni is fogod, de azt visszautasítani, ahhoz bizony, barátom, nincs jogod. Nemcsak a fejedelem iránti tiszteletet, de más érdekeket sértenél meg, melyek bizonyosan ép úgy szíveden fekszenek, mint bárkinek. Kérdezz erről bárkit, kérdezd Deákot...”

Eötvös levele azon a napon érkezett, amikor Arany neve megjelent a kitüntetettek névsorában a hivatalos közlönyben. A költő azonban kitarzott a mellett, hogy visszaadja a díjat. Eötvös, aki maga is a rendjel új kitüntetettje volt, ekkor kereste fel először személyesen barátját, de nem tudta meggyőzni. A helyzet botránnyal fenyegett. Arany másnap a kitüntetésekért felelős belügyminiszternek is levelet írt, immár a legszemélyesebb érvekkel. Tudja, hogy a kitüntetés a magyar irodalomnak szól, de „a legélénkebb contrastot képezi, mintegy kivesz saját énekből, s életemet

önmagával meghasonlásba ejti (...) benső önállóságom sérelmének látszata nélkül, felülről sem fogadhatom el e kitüntetést.” E levél után határozta el a két miniszter, hogy közösen próbálják jobb belátásra bírni a költőt, elutasítása negatív politikai következményeit ecsetelve. A határozati megbeszélés eredményét Wenckheim miniszter másnap leveleiből ismerjük: Arany nem költőként, hanem az Akadémia titkáraként, tehát nem magánemberként, hanem hivatalos minőségében elfogadja a kitüntetést, bárói címet nem kap mellé, a rendjelt pedig soha nem fogja viselni.

A belügyminiszter nem akarhatta tovább feszíteni a húrt, így ünnepélyes ceremónia helyett egyszerűen a levélhez mellékelve, postafordultával küldte el a lovagkeresztet a költőnek. Arany A csillag-hulláskor című ironikus versfüzérben örökítette meg érzéseit: „Járnak hozzám méltóságok, / Kötik rám a méltósá-

got: / Megbocsásson méltóságok, / Nem érzek rá méltóságot.” Kosztolányi Dezső, Faludy György és mások szerint létezett ennek nyersebb verziója is, amit Arany egyenesen az érdemkereszt csomagolópapírjára írt: „Hasfájásban szenvedek, / Kiskeresztet küldenek, / Ha csak egyet tojhatnám, / Száz keresztért nem adnám.” A versike kézírata nem maradt fenn, így az eredeti verzió pontosan nem ismert, több szövegváltozatban terjedt. Azt viszont már Arany barátjának, Vámbéry Árminnak fia, Rusztem írta le, hogy a költő halála után fiókjában felbonthatlanul találták a kitüntetést őrző, spárgával átkötött, hatszoros pecséttel ellátott selyemdobozt. Meg sem nézte.

Nyáry Krisztián

Forrás:

<https://www.facebook.com/photo.php> (2016. aug. 20.)

Andor és Andor

Remény. Nem racionális. A haldokló a gyógyulásban, a megcsalt a visszatérő szerelemben, az elbukott a feladásban, a bizonytalan a biztosban, a megalázott a büszkeségben, a gyászoló a feltámadásban. Mégis jelen van a remény, a reménykedés. Kapaszkodás a levegőbe, ugrás a semmibe, pillantás a sötétbe.

Jó, hogy van. Mert a remény felhője, amely körülvesz, termékeny, mint az esőfelhő. Nélküle elpusztulnánk

*

Apa és fia. Nagyandor és Kisandor. Egymásnak feszülő örökös indulatok. Az apa elvárásai, a fiú lázadásai.

Kisandor úgy érezte, soha semmi nem jó, amit csinál. Így aztán az évek során feladta a próbálkozást. Egykedvűen harcolt, vitatkozott, de tudta, hogy nagyon messze vannak már egymástól. Anyja csendes fáradtsággal békítette őket. Elkeseredett, hogy férje és fia ennyire nem értik meg egymást.

Most pedig itt ez a nagy baj. Kisandor kórházba került. Millió vizsgálat után kiderült, hogy leukémiás. Ma újra mennek Nagyandorral a kórházba. Ica, miközben pakolt, azon töprengett, ez vajon helyrebillenti-e apa és fia kapcsolatát. Hiszen hogy várták ezt a gyereket! Amikor 16 évvel ezelőtt a szülésorvos az ultrahang-felvétel után közölte, hogy fiú lesz, a férje akkorát ugrott örömben, hogy felborított egy műszeres asztalkát.

Hazavitték Kisandort a kórházból, s már tervezgette, mennyi időt fognak együtt eltölteni, ahogy nő a gyerek. Barkácsolnak, fociznak, majd aztán motoroznak. Persze ő mint anya mosolyogva hallgatta a férjét. Ő nem ilyesmit tervezgetett. Gondolatai középpontjában az egészség, a boldogság állt. Ezt kívánta minden nap, amikor a csecsemő fölé hajolt. No meg a féltés. Az ő csemetéjét ne bántsa senki, ne akadályozza majd a terveiben.

Ahogy teltek az évek, Kisandor nőtt, látszott, hogy milyen kezelhető, jó fiú. A férje viszont egyáltalán nem értékelte ezt. Dühös volt, hogy kimarad az óvodai versenyekből, otthon pedig szívesebben bújja a mesekönyveket. Talán itt a hiba? Mert apát és fiát annyira más érdekli. De ez most nem érdekes. Arra vágyott, hogy

gyógyítsák meg a fiát. Felőle végigordíthatnak minden egyes napot, csak legyen újra egészséges mindenki.

Ekkor érkezett haza a férje a munkából, és rögtön bekukkantott a szobába. Ica észrevette, hogy mióta beteg a gyerek, Nagyandor energikussága, barkácsolási kedve mintha elszállt volna. De nem beszélt. Olyan jó lett volna ezt az egészet átbeszélni. Szóval is támogatni egymást. De nem. Ejszaka mindketten csak forgolódtak. Ica könyvei csendben folytak, az aggodás külön marcangolta minden sejtjét. Párja is csak sóhajtozott. Ha megpróbált ilyenkor szólni hozzá, morogva dobott egyet a testén, és elfordult.

Most is szinte némán készülődtek, és fél óra múlva már bent voltak a kórházban. Időpontjuk volt az orvoshoz, aki szinte rögtön fogadta is őket.

– Nézzék, látom, hogy meg vannak rémulve, ami érthető is. Hadd mondjam el, jó eséllyel meggyógyul a fiuk. Csontvelő-átültetésre lesz szükség. Ami persze nem egyszerű, de egyezés esetén valamelyik családtagból nyert egészséges csontvelő segíthet. Komoly vizsgálatok után derül ki, hogy járható-e ez az út. Lehet persze idegen donor is. Fontolják meg ezt, és holnap válaszoljanak, kérem. Az idő itt nem pénz, hanem élet. Most bemehetnek a fiukhoz. – S ezzel már állt is fel Harmath doktor, hiszen elmondta, amiért ezt a szimpatikus házaspárt behívatta. Ekkor azonban Nagyandor határozottan, kissé fátyolos hangon ugyan, megszólalt:

– Nincs itt mit megfontolni, doktor úr. Mikor végzik el a vizsgálatokat rajtam?

– Megbeszéljük a részleteket, miután kijöttek a fiuktól. Már nagyon várja magukat.

Kisandor látta a szüleit közeledni. Ahogy még soha nem látta őket. Nem értek egymáshoz, de mintha mégis összekapaszkodtak volna. Elcsodálkozott. Odaértek hozzá.

Nagyandor szó nélkül megölelte Kisandort, és azt mondta:

– Nem lesz semmi baj.

És Kisandor tudta, hogy nem is lesz. Szorította az apja széles vállát, és tényleg megnyugodott.

Szvitil Ila